

TOTEM

Tidsskrift ved Afdeling for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet
Nummer 29, efterår 2012
© Tidsskriftet og forfatterne, 2012

Moderne Kristendom

Gudstro i Danmark

Homoseksuelle vielser i den danske folkekirke

Af stud. mag ved Religionsvidenskab
Heba Abou El Kher

Gudstro i Danmark

Homoseksuelle vielser i den danske folkekirke

Mine kære, lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud,

og enhver, som elsker, er født af Gud og kender Gud.

– 1 Joh 4: 7

Eksamenssynopse

af Heba Abou El Kher

Gudstro i Danmark

Homoseksuelle vielser i den danske folkekirke

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
Indledning	3
Problemformulering	4
Redegørelse	5
Diskussion	6
Konklusion	9
Perspektivering	10
Litteraturliste	11

Indledning

Den nutidige diskussion omkring den danske folkekirke og de homoseksuelles privilegier er voldsom og fylder meget i den offentlige debat. For nogle præster er holdningen til forespørgslen om en velsignelse eller ligefrem vielse af de homoseksuelle positiv, for andre præster er holdningen mere neutral, og for andre præster er spørgsmålet principielt, hvorfor nogle af dem truer med at forlade folkekirken. En kirkesplittelse vil evt. puste til udviklingen i retning mod en adskillelse af kirke og stat. Politisk vil der formodentligt blive grebet ind, hvis ikke kirken i egne rækker vil være i stand til at finde et tilfredsstillende kompromis. Folkekirkens store styrke betragtes af mange som dens rummelighed; den har hidtil været et sted, hvor holdninger kan brydes samtidig med, at man forstår at holde sammen i kraft af det fælles grundlag og interesse for folkekirken. Det bevidner om en stor udfordring for kirken i at vise, at den stadig holder fast i dens kerneværdier, som tolerance og forsoning, indefra.

Alt sammen peger på samfundsmæssige tendenser i det 20. århundrede, der afspejler sig i moderne kristendom, hvortil repræsentanter for forskellige opfattelser af kristendommen under pres fra disse samfundsmæssige tendenser, forsøger at trække i hver sin retning. Resultatet er en overvejende kulturpositiv og kulturnegativ holdning til modernismen og de tendenser, den afføder.

Den nye kirkeminister har sat gang i den heftige debat igen, ved at bane vejen for kirkelige vielser af homoseksuelle til næste år. Bliver det her beslutningen der én gang for alle splitter den danske folkekirke?

Problemformulering

Jeg vil i denne opgave, på indledende vis, redegøre for holdningerne for og imod kirkelige vielser af homoseksuelle, inden jeg på baggrund heraf forsøger at analysere den teologiske forståelse bag. Herefter vil jeg på baggrund af

sociologen Linda Woodhead (2004) diskutere de samfundsmæssige tendenser i nyere tid, der lægger til grund for disse forskellige repræsentanters syn på forskellige opfattelser af den samme kristendom. På afsluttende vis vil jeg, med udgangspunkt i antropologen Cecilie Rubow (2000), perspektivere til Grosbøll-sagen som endnu et udtryk for de moderne tendenser, som Woodhead mener at kunne iagttage i moderne kristendom.

Redegørelse

Et kirkeligt ritual for vielse af homoseksuelle par er pt. folkekirkens mest omdiskuterede emne. Holdningerne er mange og delte.

Nogle er negative:

- Hans-Ole Bækgaard, formand for Indre Mission, er imod kirkelige vielser af homoseksuelle par og forstår et kirkeligt ritual for vielse af homoseksuelle som falsk lære. Han udtaler følgende:

Jeg vil ikke melde mig ud af folkekirken, så længe Biblen og bekendelsen er grundlag, og det er muligt at tale imod et ritual for homoseksuelle. Det ligger faktisk i præsteløftet, at man skal tale imod falsk lære (Spangsberg, 2011).

- Henrik Højlund, formand for Evangelisk-Luthersk Netværk, er også imod kirkelige vielser af homoseksuelle par og gør sig mange overvejelser for og imod en udmeldelse af folkekirken. Han udtaler følgende:

Jeg har en stærk oplevelse af, at det er de andre, som løber med folkekirken, så for mig giver det god mening at blive i en stædig insisteren på, at det vi står for, er sandt. Det skylder vi folket, som jeg mener, bliver svigtet fuldstændig, fordi de bliver bildt en falsk kristendom ind (ibid., 2011).

Andre er positive:

- Helge Baden Nielsen, sognepræst og næstformand i Grundtvigsk Forum, er for kirkelige vielser af homoseksuelle par og har svært ved at se forskel på det forhold i kærlighed, som homoseksuelle og heteroseksuelle par bevæger sig ind i ved en vielse. Han udtaler følgende:

Homoseksualitet er vi i dag af mange grunde nødt til at se helt anderledes på, end man gjorde dengang. Man er nødt til at spørge: Hvor længe kan folkekirken holde til at mene noget helt andet end det overvejende flertal af folket? Det betyder ikke, at kirken skal være følgagtig, men det betyder, at man skal lytte to steder. Man skal både lytte til skriften og til den almindelige fornuft (Schou, 2011).

- Teologiske argumentationer imod kirkelige vielser af homoseksuelle kan være udtryk for opfattelsen af folkekirken som en kirke rettet *mod* folket
 - o Kirken er vækkende, opdragende eller betragter sig som et etisk forbillede for medlemmerne
- Teologiske argumentationer for kirkelige vielser af homoseksuelle kan være udtryk for opfattelsen af folkekirken som en kirke *for* folket
 - o Kirken er en institution, der tilpasses samtiden, så kirken er en dimension af medlemmerne

Diskussion

Holdningerne bag Hans-Ole Bækgaard, Henrik Højlund og Helge Baden Nielsen peger på samfundsmæssige tendenser i nyere tid, med udgangspunkt i Woodhead:

Displacement of theology

- Teologien mister sin forbindelse til samfund og kultur

- Tab af kulturel magt og indflydelse
- Teologiske udviklingslinjer i det 19. og 20. årh. som reaktioner på denne marginalisering: liberalteologiske tilnærmelser til kulturen kontra dialektiske teologiske reaktioner

- ❖ Inddragelse af brugerorienteret perspektiv kontra ekspertorienteret perspektiv

- Henrik Højlund:

Homoseksuelle vielser er udtryk for en kristendom, der strikker sig selv. En kristendom, der bliver til nedefra, som mennesker finder på, i løbende udvikling med sig selv og hinanden. Det er et udtryk for en gud, der er digtet nedefra i stedet for at det er Gud, der digter mennesket (Kjersgaard, 2011).

- George Hinge:

Vi bliver nødt til at tænke det her ind i vores tid, når en stor del af kirken og dens medlemmer gerne vil have det. [...] Der findes homoseksuelle, der er kristne og føler sig som en del af kirken, det er ikke kun noget, vi finder på. De kristne homoseksuelle har samme krav til at være en del af denne kirke (ibid., 2011).

Power from below vs. power from above

- Traditionelle, autoritære magtstrukturer bliver udfordret
- Giver plads til brugere, der ikke *før* har været repræsenteret i samme omfang
- Hvem har autoriteten til at sætte rammerne for, hvilken kristendomsform der er folkekirkens?

- ❖ Ændringer i autoritetsmønsteret i Folkekirken

▪ Henrik Højlund:

Det her er kun toppen af isbjerget, der næsten handler om to forskellige religioner. Det er bare for træls, at de *homoseksuelle* bliver taget som gidsler, af den her anden kristendom, der er digtet nedefra (ibid., 2011).

A subjective turn

- Forskydning fra en ydre til en indre autoritet
 - Konkurrence på det religiøse marked og dermed også større udbud
 - Forbrugeren er nu i centrum
- ❖ Forskydning af vægtlægningen i argumentationen, fra religiøst forbud ("Gud siger"...) til forbrugerenes eget bedste ("det er synd for de homoseksuelle"...)

▪ Jesper Bacher

Det er politisk korrekt tale og absurd teater. Ministeren tiltager sig en vidtrækkende definitionsret ved at kalde homoseksuelle for ægtefæller. Enhver ved, at det siger man om mand og kvinde. Som sådan er vi skabt, og som sådanne kan vi få børn og føre slægten videre. At tale om homoseksuelle ægtefæller svarer til at tale om runde firkanter eller seende blinde. En ideologisk skamridning, som tror, at det er vores *ord*, der skaber, hvad de nævner (Vincent, 2011).

- Henrik Højlund: "Det her er et spørgsmål om den levende Gud, den levende Guds kærlighed; om han er levende eller om han bare er et *begreb*, som vi kan skalte og valte med som vi vil" (Kjersgaard, 2011)

Striden om betegnelsen

- Stor debat omkring sprogbrugen ift. kirkelige vielser af homoseksuelle

- Uenighed om hvorvidt betegnelsen *livsfæller* eller betegnelsen *ægtefæller* skal dominere

❖ Universaliestriden lever stadig i bedste velgående!

- Hans-Ole Bækgaard:

Det lille mindretal, som ønsker homovielser, vil man virkelig gennemtrumfe det ind i kirken, på bekostning af det meget store mindretal, som er aktive kirkegængere som sidder trofast på deres kirkebænk, søndag efter søndag? Det, jeg møder, når jeg er ude at møde mit bagland, det er folk, som er meget opgivende over for det her ritual (...) (ibid., 2011)

Identitet, autenticitet og autoritet

- De bibelske skrifter er ikke ens for disse repræsentanter
- Forskellige opfattelser af teksters normativitet
- Debattanterne ved, at de nok ikke overbeviser modparten og inddrager derfor baglandet

❖ Klar markering tilbage til baglandet om ens loyalitet

Konklusion

Den nutidige diskussion omkring den danske folkekirke og de homoseksuelles privilegier er voldsom og fylder meget i den offentlige debat. De teologiske argumentationer imod kirkelige vielser af homoseksuelle kan være udtryk for opfattelsen af folkekirken som en kirke rettet *mod* folket, mens de teologiske argumentationer for kirkelige vielser af homoseksuelle kan være udtryk for opfattelsen af folkekirken som en kirke *for* folket.

Teologien mister sin forbindelse til samfund og kultur og mister derved kulturel magt og indflydelse. Hertil opstår teologiske udviklingslinjer i

det 19. og 20. årh. som reaktioner på denne marginalisering, hvorfor man kan diskutere brugen af et brugerorienteret perspektiv kontra et ekspertorienteret perspektiv. Kirkens traditionelle, autoritære magtstrukturer bliver udfordret, hvorfor der gives plads til brugere, der ikke før har været repræsenteret i samme omfang.

Det rejser spørgsmålet om hvem, der reelt har autoriteten til at sætte rammerne for, hvilken kristendomsform der er folkekirkens, hvorfor man kan diskutere ændringer i autoritetsmønstret i folkekirken. I takt med at teologien mister kulturel indflydelse, sker en forskydning fra en ydre til en indre autoritet og dermed stigende ønske om selvrealisering. Konkurrencen på det religiøse marked stiger med forbrugeren i centrum, hvorfor der også sker en forskydning i vægtlægningen i argumentationen fra Guds forbud til forbrugers bedste.

Debatten omkring homovielser handler i stor grad om sprogbrugen. Er det begreberne der skaber, hvad de nævner, eller er det en levende gud, der har skabt begreberne? Den teologiske og filosofiske strid i middelalderen, angående hvorvidt vi kan tillægge vores almenbegreber en ontologisk eksistens, lever stadig.

Debatten peger desuden på, at de bibelske teksters normativitet opfattes forskelligt, alt efter om man beskæftiger sig med den kirkelige højre- eller venstrefløj. Hvor meget skal bibelske tekster spille en rolle, og hvordan skal de gøre det? Som fortælling? Som fast norm?

Alt sammen peger på samfundsmæssige tendenser i det 20. århundrede, der afspejler sig i moderne kristendom, hvortil repræsentanter for forskellige opfattelser af kristendommen under pres fra disse samfundsmæssige tendenser forsøger at trække i hver sin retning.

Perspektivering

Grosbøll-sagen

- Indikation på en spænding mellem kristendomsforståelsen hos præster og medlemmer. Spænding mellem officiel og uofficiel religion → magtforskydning internt i den religiøse institution fra traditionel officiel religion til uofficiel religion → ændring i repræsentationsautoriteten
 - Uddybet af Cecilie Rubow
 - Spænding mellem præster og flertallet af medlemmerne i folkekirken
 - Spændingen drejer sig ikke om kristendomsforståelsen men en forventning til, hvad man som officiel repræsentant for kristendommen bør tro på
 - Spænding mellem på den ene side den dominerende model, og på den anden side den alternative model
 - Rubow forundrer sig over, at denne spænding endnu ikke er kommet til udtryk som en konfrontation mellem præst og medlemmer → folkekirkepræsterne prædiker sjældent åbenlyst deres alternative, mere afvigende kristendomsopfattelse
 - Grosbøll-sagen: her får vi konfrontationen, mellem officielle religionsrepræsentanter og folkekirkens medlemmer, som Rubow har efterlyst
 - Hvem har autoriteten til at sætte rammerne for, hvilken kristendomsform der er folkekirkens? Er det de teologiske *specialister*, som i præsterne? Er det menigheden, der trofast kommer i kirken? Eller er det snarere folkekirkemedlemmerne ret bredt forstået?
- ❖ Udtryk for magtforskydning, jf. Woodhead

Litteraturliste

Litteratur:

Rubow, Cecilie

2000 *Hverdagens Teologi – Folkereligiøsitet i danske verdener*, Anis,
Frederiksberg

Woodhead, Linda

2004 *An Introduction to Christianity*, Cambridge University Press,
Cambridge

Artikler:

Spangsberg, Marguerita Hvid

”Folkekirken skal bare ikke få fred fra os”, Kristendom.dk, 25.02.2011

Schou, Kim

”Vielse af homoseksuelle. Ja, fordi...”, *Kristeligt Dagblad*, set 05.12.2011

Vincent, Claus

”Teologer strider om begrebet ”ægtefæller””, *Kristeligt Dagblad*, 24.11.2011

TV-udsendelser:

Kjersgaard, Clement

”Debatten”, <http://www.dr.dk/DR2/D/Debatten/#/23972>, udsendt 24.11.2011